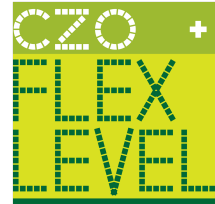

Voorstel voor een creditsysteem t.b.v. CZO-opleidingen, gebaseerd op EPA's (vastgesteld d.d. 12 november 2021)

1. Inleiding

Studenten, opleiders, werkgevers en beroepsverenigingen streven al langer naar landelijke (en Europese) transparantie over de waarde van een CZO-opleiding. Mede hierdoor hopen zij doorstromen naar andere CZO-opleidingen en ook naar bachelor- en master-opleidingen te bevorderen. Door de flexibilisering en vernieuwing van de CZO-opleidingen volstaan de oude urennormen voor CZO-opleidingen niet meer. Een nieuw studiepunten- of credit-systeem is dus nodig.

Een landelijk creditsysteem, dat overeenkomt met het hoger onderwijs, objectiviseert en vereenvoudigt de vergelijking tussen CZO-opleidingen onderling en tussen CZO- en hbo-opleidingen. Tevens wordt het makkelijker om afspraken te maken over vrijstellingen. Daarnaast zal dit systeem een belangrijke basis vormen voor een flexibele bekostiging van de vernieuwde CZO-opleidingen.

Op basis van bovenstaande is de opdracht van de stuurgroep van CZO Flex Level als volgt: *'Schrijf een voorstel waarbij de klokuren van CZO-opleidingen worden vervangen door een creditsysteem voor CZO-opleidingen, vergelijkbaar met het European Credits Transfer System.'*

2. Betekenis European Credits Transfer System

Het *European Credit Transfer System* is een Europees systeem om in het hbo en wo credits toe te kennen aan leereenheden van een opleiding. Een European Credit (EC) is een maat waarmee de zwaarte van (delen van) een opleiding wordt uitgedrukt. Bij iedere leereenheid wordt geschat hoeveel uren de gemiddelde student nodig heeft om deze leereenheid te halen. Dit wordt omgerekend naar het aantal credits. Bij overgang naar een andere opleiding met dezelfde leereenheid heeft de student dus dit 'krediet' verworven, wat (eventueel) recht geeft op een vrijstelling. Omdat de toepassing van ECTS en EC's is voorbehouden aan hbo- en wo-instellingen is binnen CZO-opleidingen, gebaseerd op EPA's, sprake van een CZO-creditsysteem en CZO-credits.

3. Mogelijkheden en beperkingen CZO-creditsysteem

De mogelijkheden van een CZO-creditsysteem zijn:

- Bevordert de status van CZO-opleidingen door het 'werkplekleren' uit te drukken in credits
- De zwaarte en waarde van de opleidingen zijn geobjectiveerd en overdraagbaar. CZO-credits:
 - dragen bij aan standaardisatie van gelijksoortige opleidingen
 - zijn een eenduidige beschrijving van de leereenheden/ leeruitkomsten
 - geven een goed zicht op de status van elders/ extern gevolgde leereenheden
 - zorgen voor duidelijke informatie aan studenten, voorafgaand aan de opleiding
 - geven een (internationale) indicatie voor de kwaliteiten van afgestudeerden
- De doorstroming naar een andere CZO-, of mbo-/hbo-opleiding wordt vereenvoudigd omdat:
 - toekenning van credits aan eenheden van CZO-opleidingen in het hele land gelijk is
 - er wordt gewerkt met een systeem dat gelijk is aan die van het hbo en wo
- Het maakt de financiering van een flexibel CZO-opleidingsstelsel mogelijk

De beperkingen van een CZO-creditsysteem zijn:

- Landelijke uniformiteit heeft als keerzijde dat er meer (gedeelde) kaders nodig zijn

Voorstel voor een creditsysteem t.b.v. CZO-opleidingen, gebaseerd op EPA's (vastgesteld d.d. 12 november 2021)

- Credits zijn altijd een sterke vereenvoudiging van de werkelijkheid.
- Er kunnen geen rechten worden ontleend aan credits die zijn verkregen voor CZO-opleidingen. Examencommissies in het hbo zijn namelijk onafhankelijk en beslissen autonoom over vrijstellingen en over het toekennen van European Credits aan (delen van) opleidingen

4. Kaders CZO-creditsysteem

Het creditsysteem voor EPA-gerichte CZO-opleidingen gaat uit van de volgende kaders:

A. Bijdrage aan doelen CZO Flex Level

Het creditsysteem dient bij te dragen aan de volgende doelen van CZO Flex Level:

- Flexibiliseren van het CZO-opleidingsstelsel, met EPA's als bouwstenen
- Vernieuwen van opleidingen en leerroutes waarbij het leren op de werkplek centraal staat
- Transformatie van CZO, toekomstgerichte invulling van kaderstelling en toezicht door CZO
- Bijdragen aan een flexibele bekostiging van de vernieuwde CZO-opleidingen (FZO)

En hiermee:

- Het opleiden van zorgprofessionals voor het verlenen van goede en veilige zorg (van morgen)
- Zorgprofessionals doelmatig opleiden, zoveel mogelijk just-in-time en voor de eigen context
- Bevorderen van ontwikkelmogelijkheden en carrièreperspectief voor zorgprofessionals
- Bevorderen in-, door- en uitstroom van zorgprofessionals in CZO- en mbo-/hbo-opleidingen

De invoering van CZO-credits dient de realisatie van deze doelen te bevorderen, niet te belemmeren.

B. Landelijke uniformiteit als voorwaarde

Door landelijke afspraken, die direct en indirect van invloed zijn op het toekennen van credits, krijgen EPA-gerichte CZO-opleidingen een gemeenschappelijk kader en ontstaat uniformiteit. Door deze uniformiteit waarborgen zorg- en opleidingsinstellingen tevens de kwaliteit van CZO-opleidingen.

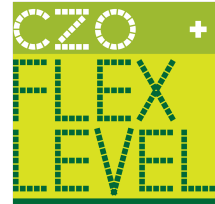
Binnen EPA-gerichte opleidingen spelen de volgende afspraken over uniformiteit een belangrijke rol:

- De systematiek van het toekennen van credits is voor alle opleidingen gelijk
- Een landelijke commissie stelt het aantal CZO-credits per opleiding/ leeruitkomst vast (zie F)
- De CZO-opleidingseisen zijn tripartiet (branches, opleidingen en professionals) vastgesteld
- Zorg- en opleidingsinstellingen voldoen aan de erkennings- en opleidingseisen van het CZO
- Zorg- en opleidingsinstellingen werken met:
 - landelijk gevalideerde EPA's
 - generieke toetsinstrumenten uit vaste rubrieken
 - een landelijk vastgesteld theoretisch deel
 - bekwaamverklaringen op basis van geground vertrouwen (zie ook C)
- Diplomerings, certificering en registratie van EPA's is voor alle opleidingen/ leereenheden gelijk

C. Focus op 'eenheden van leeruitkomsten'

In de traditionele verdeling van credits wordt uitgegaan van de onderdelen zelfstudie, theorieonderwijs en praktijkleren. Eerdere verkenningen t.a.v. CZO-opleidingen (VBG, 2012 en CZO, 2015) zijn hierop gebaseerd. Bij opleidingen in het hbo heeft vanaf 2016 het experiment 'eenheden

Voorstel voor een creditsysteem t.b.v. CZO-opleidingen, gebaseerd op EPA's (vastgesteld d.d. 12 november 2021)

van leeruitkomsten' plaatsgevonden. In dit experiment zijn (eenheden van) leeruitkomsten vastgesteld en is de verplichting losgelaten om te werken met vaste onderwijsprogramma's. De leeruitkomsten beschrijven het gewenste (beroepspraktijkgerichte) eindresultaat en niet de leerroute ernaartoe (zie bijlage 1 voor meer informatie over het experiment 'eenheden van leeruitkomsten').

Door de credits van CZO-opleidingen te koppelen aan leeruitkomsten staat centraal wat studenten bij afronding van de opleiding moeten kennen en kunnen – en niet om waar, hoe en in hoeveel tijd zij dat leren. Het denken in leeruitkomsten sluit naadloos aan bij het toevertrouwen van beroepsactiviteiten (EPA's) aan studenten binnen CZO-opleidingen. Studenten worden bekwaam verklaard voor een EPA wanneer sprake is van gegronde vertrouwen. Dit betekent dat meerdere observaties hebben plaatsgevonden, meerdere observatoren het eens moeten zijn en verschillende informatiebronnen zijn gebruikt bij de beoordeling.

D. Vergelijkbaarheid van kwalificaties

Vergelijkbaarheid van kwalificaties biedt professionals, opleiders en werkgevers de garantie dat CZO-diploma's en certificaten op de landelijke arbeids- en opleidingsmarkt vergelijkbaar zijn met die van het formeel onderwijs (OC&W) én daarmee van waarde. Ook is het dan eenvoudiger afspraken te maken over vrijstellingen. Onduidelijkheid over het opleidingsniveau of niveautypering van CZO-opleidingen staat de vergelijkbaarheid van kwalificaties in de weg. Nu hebben CZO-diploma's vooral maatschappelijke waarde en civiel effect binnen de branches: ziekenhuizen/ UMC's, ambulancezorg en thuiszorg. Ook omdat CZO-diploma's zonder duiding van het kwalificatieniveau moeilijker te vergelijken zijn met mbo-, hbo- en wo-opleidingen.

Eerder heeft het CZO ervoor gekozen de kwalificatie en borging van CZO-opleidingen te gaan regelen via een NLQF-kwalificatie. Door een NLQF-kwalificatie vindt (externe) validatie van het opleidingsniveau plaats op basis van een niveau-vergelijk van opleidingsinhouden/ leeruitkomsten. Een NLQF-kwalificatie is voorwaardelijk voor vergelijkbaarheid van CZO-opleidingen met mbo- en hbo-opleidingen, en daarmee een van de belangrijkste kaders voor een CZO-creditsysteem. Een NLQF-kwalificatie is tevens een factor van belang voor hbo-opleidingen om vrijstellingen toe te kennen aan studenten met een CZO-diploma. Door te werken met CZO-credits wordt het oorspronkelijk bezwaar van onduidelijkheid (tijdens BIG II discussie) over het verschil tussen een bachelor- en een CZO-opleiding opgeheven. Ze zijn weliswaar op niveau gelijk (bijvoorbeeld NLQF 6) maar niet qua inhoud en omvang (bijvoorbeeld 240 European Credits voor een bachelor versus 60 CZO-credits voor een van de CZO-opleidingen).

Om ieder misverstand te voorkomen zal zowel in titulatuur van de kwalificatie (CZO- NLQF 4, 5, 6 of 7) als door gebruik van beide logo's op certificaten en diploma's de relatie tussen CZO en NLQF worden uitgedrukt. Achterliggende gedachte hierbij is dat zowel sprake is van borging van de kwaliteit van de opleiding door de toezichthouder CZO als van de vergelijkbaarheid van het maatschappelijk eindniveau (NLQF). De volledige waarde van het CZO-diploma ligt in de combinatie van beiden.

E. Analogie met duale opleidingen

Omdat CZO-opleidingen functiegericht zijn, en de vervolgopleidingen bijna volledig op de werkplek plaatsvinden, is onderzocht op welke wijze zowel het leren als het werken op de werkplek moeten worden meegenomen bij de toekenning van CZO-credits.

Voorstel voor een creditsysteem t.b.v. CZO-opleidingen, gebaseerd op EPA's (vastgesteld d.d. 12 november 2021)

Uitgangspunt is dat CZO-studenten gemiddeld 50% van hun opleidingsuren boventallig worden ingepland om te leren en 50% inzetbaar zijn. De inzetbaarheid van 50% betekent niet dat er niet geleerd wordt, integendeel. Het EPA-gericht opleiden maakt duidelijk dat studenten van CZO-opleidingen een groei doormaken van superviseniveau 1 naar 4. De student voert uiteindelijk op superviseniveau 4 een beroepsactiviteit/ EPA geheel zelfstandig uit. Ook wanneer superviseniveau 4 bereikt is blijft de student leren en zich verder verbreden en verdiepen in het zelfstandig werken.

Dit komt overeen met hoe in het hbo gekeken wordt naar studenten van duale (zorg)opleidingen. Bij hen worden credits toegekend aan volledige stages, dus zowel aan het leren als aan het werken op de werkplek. De combinatie leren en werken is immers de essentie van dual opleiden, zoals zeker ook het geval is bij functiegericht opleiden. Dat maakt dat ook bij de functiegerichte CZO-opleidingen het leren én werken op de werkplek volledig meegenomen worden bij het toekennen van credits.

F. Centralisatie via landelijke 'vaststellingscommissie CZO-credits' (= werktitel)

Door het belang van uniformiteit in het toekennen van credits is een landelijke 'vaststellingscommissie CZO-credits' noodzakelijk. Dit belang wordt onderstreept door het feit dat de implementatie van het flexibele en vernieuwde CZO-opleidingsstelsel nog maar net begonnen is en gefaseerd plaatsvindt. Het voorstel is om deze 'vaststellingscommissie' onder het CZO te plaatsen omdat het CZO in dit kader al taken uitvoert. Omdat de CZO-credits tevens de basis vormen voor de nieuwe bekostiging is het noodzakelijk dat iedere schijn van belangenverstrengeling wordt voorkomen. Ook hierin kan een landelijke vaststellingscommissie onder het CZO voorzien. Deze landelijke vaststellingscommissie bestaat bij voorkeur uit zowel vertegenwoordigers van de verschillende CZO- opleidingscommissies als visionairs die prikkelende uitspraken durven te doen over doelmatigheid en omvang van opleiden.

De 'vaststellingscommissie CZO-credits' heeft als belangrijkste taken:

- Het vaststellen, evalueren en zo nodig bijstellen van kaders en criteria voor CZO-credits
- Het toekennen van credits aan CZO-opleidingen binnen de landelijke kaders en criteria
- Opstellen en publiceren van landelijke richtlijnen ten aanzien van CZO-credits

Daarnaast zijn zorg- en opleidingsinstellingen (binnen hun opleidingsnetwerk) verantwoordelijk voor:

- De ontwikkeling van 'eenheden van leernutkomsten' conform afgesproken CZO-credits
- Het bewaken van de kwaliteit van het examen- en toetsproces in hun eigen instelling en daarmee het zorgvuldig toekennen van CZO-credits aan studenten
- De verantwoording van credits binnen CZO-opleidingen volgens de landelijke richtlijnen (CZO)

G. Standaardisatie van administratie

Standaardisatie moet zorgen voor een eenduidige en eenvoudige administratie van credits voor CZO-opleidingen, zowel in zorg- en opleidingsinstellingen als bij het CZO. Door de landelijke kaders en criteria te vertalen naar een praktisch format en op landelijk en tripartiet niveau het aantal credits per leeruitkomst/ per opleiding of leerroute vast te stellen, ligt een groot deel van de administratie vast.

5. Criteria credits

Voorstel voor een creditsysteem t.b.v. CZO-opleidingen, gebaseerd op EPA's (vastgesteld d.d. 12 november 2021)

Hieronder volgt een uitwerking van de criteria om tot een toekenning van credits aan CZO-opleidingen c.q. 'eenheden van leeruitkomsten' te kunnen komen.

a. Netto aantal uren per jaar

In een CZO-opleiding wordt het aantal netto uren bepaald door de jaaruren-systematiek. Het aantal netto uren op jaarbasis wordt bepaald door de overeengekomen arbeidsduur (bruto) te verminderen met vakantie-uren, betaald verlof en feest- en gedenkdagen. De arbeidsduur bedraagt bij een voltijd dienstverband van een CZO- student 1878 uur per jaar, gemiddeld 36 uur per week. Met aftrek van de hiervoor genoemde uren en dagen kom je op 1629 netto uren op jaarbasis (cao-ziekenhuizen 2019 - 2021). Omgerekend is dat iets meer dan 45 weken met een gemiddelde van 36 uur per week.

Ter vergelijking: het aantal netto-uren van een hbo-studiejaar is 1680 uur in 42 weken met een gemiddelde van 40 uur per week. De praktijk wijst uit dat de uren in het hbo (en mbo) als een maximum moeten worden beschouwd. Hun netto onderwijsuren komen niet boven de 36 uur per week, ook zijn de betaalde uren binnen een CZO-opleiding harder dan de onderwijsuren in het hbo. Hierdoor is het aantal netto uren binnen CZO-opleidingen gelijk te stellen aan die in het hbo: 1680.

b. Aantal CZO-credits per opleiding/ eenheid van leeruitkomsten

De studiebelasting voor de student wordt uitgedrukt in CZO-credits, waarbij sprake is van maximaal 60 CZO-credits per studiejaar en een CZO-credit staat voor 28 uur ($60 \times 28 = 1680$ uren per jaar). De CZO-credits geven een gemiddelde van het aantal uren studiebelasting weer, het is geen exact getal.

Het is voor CZO-opleidingen, ook gezien de relatie met de FZO-bekostiging, van belang te veel versnippering in het toekennen van credits te voorkomen. Daarom wordt binnen de CZO-opleidingen minimaal 5 CZO-credits toegekend aan een 'eenheid van leeruitkomsten'. Vooralsnog wordt op grond van de huidige omvang van de betreffende CZO-opleidingen, en een kritische (landelijke) beschouwing en vergelijking van hun huidige opleidingsduur, het aantal CZO-credits per opleiding bepaald. Op grond van twee jaar ervaring wordt het aantal CZO-credits per opleiding c.q. 'eenheden van leeruitkomsten' definitief vastgesteld.

c. Verdeling CZO-credits per opleiding/ eenheid van leeruitkomsten

Bij de totstandkoming van de EPA's voor flexibele en vernieuwende CZO-opleidingen zijn geen eisen gesteld aan grootte en omvang. Hierdoor is een verdeling van het totaal aan EC's over de verschillende 'eenheden van leeruitkomsten' niet eenvoudig. Dé opleiding in Nederland met ervaring in het direct toekennen van credits aan EPA's is de opleiding Tandheelkunde (Radboud, Nijmegen). Hun kennis en ervaringen zijn meegenomen in onderstaande adviezen:

- Werk met leeruitkomsten zonder hieraan tijdsblokken van een kwartaal te koppelen, zoals in het regulier onderwijs gebeurt. Dat werkt niet bij EPA's. Je hebt minstens 2 tot 4 maanden, maar vaak meer, nodig om voor een EPA bekwaam verklaard te worden
- De CZO-credits worden verdeeld onder de volgende 'eenheden van leeruitkomsten':
 - De bekwaamverklaringen van (basis- en) kern- en specifieke EPA's (inclusief theorie)
 - Toets- en examenresultaten van EPA-overstijgende theorie
 - EPA-overstijgende leeractiviteiten gericht op competenties

Voorstel voor een creditsysteem t.b.v. CZO-opleidingen, gebaseerd op EPA's (vastgesteld d.d. 12 november 2021)

- Geef per leeruitkomst aan welk percentage van de opleiding het betreft. Door deze benadering wordt de hele opleiding beschouwd en tunnelvisie voorkomen. Ook is de ervaring dat door deze benadering calculerend gedrag voorkomen wordt ofwel vanuit een bepaald belang meer credits willen toekennen dan realistisch (en betaalbaar) is.
- Bepaal het aantal CZO-credits per leeruitkomst op basis van de overeengekomen verdeelsleutel (welk percentage krijgt een bepaalde 'eenheid van leeruitkomsten'?) afgezet tegen het maximum aan CZO-credits dat kan worden toegekend aan deze CZO-opleiding.

Voorstel voor een creditsysteem t.b.v. CZO-opleidingen, gebaseerd op EPA's (vastgesteld d.d. 12 november 2021)

Bijlage 1: Achtergrondinformatie 'experiment leeruitkomsten' (OC&W, 2021)

In 2016 is een aantal experimenten gestart gericht op het flexibiliseren van het hoger onderwijs voor volwassenen. Die experimenten zijn gestart om het hoger onderwijs aantrekkelijker te maken voor volwassenen en de deelname van volwassenen in het hoger onderwijs te versterken. Dat is nodig om te kunnen voorzien in de behoeften van de arbeidsmarkt aan hoger opgeleiden en om iedereen de kans te geven zich in alle fasen van werken en leren te blijven ontwikkelen. De experimenten maken daarmee ook deel uit van het beleid op het gebied van een leven lang ontwikkelen (LLO).

In het experiment leeruitkomsten is de verplichting losgelaten om te werken met vaste onderwijsprogramma's. In plaats daarvan worden (eenheden van) leeruitkomsten vastgelegd. Deze beschrijven het gewenste (beroepspraktijkgerichte) eindresultaat van het leerproces en niet de leerroute ernaartoe. Daardoor is er ruimte om met studenten afspraken te maken over de invulling van de opleidingstrajecten en aan te sluiten op de specifieke situatie, kenmerken en behoeften van de student. Zo kan op maat worden aangesloten op de relevante kennis en ervaring die de student al aantoonbaar bezit (validering) en kunnen afspraken op maat worden gemaakt over het uitvoeren van leeractiviteiten en het aantonen van leeruitkomsten via werkend leren.

De belangrijkste bevindingen uit de eindevaluatie van het experiment leeruitkomsten zijn:

- Er is veel draagvlak en enthousiasme voor het experiment leeruitkomsten:
 - Studenten doen kennis en vaardigheden op die voor hen direct van belang zijn in de werkcontext en ervaren beter en meer betekenisvol onderwijs;
 - Docenten staan dicht bij de beroepspraktijk waardoor opleidingen kunnen innoveren;
 - Werkgevers krijgen opleidingen die beter aansluiten bij hun vraag;
- Het werken met beroepspraktijkgerichte leeruitkomsten en leerwegaafhankelijke toetsen maakt gepersonaliseerde leerpaden mogelijk waarin de mogelijkheden van werkplekleren optimaal worden benut;
- In opleidingen gebaseerd op leeruitkomsten wordt een actievere houding van de student verwacht, is er meer maatwerk mogelijk en is er een nauwere aansluiting met de beroepspraktijk;
- Het werken met leeruitkomsten past niet bij iedere hbo-student, daarom worden zowel gestructureerde als flexibele leerpaden aangeboden;
- Verwachting is dat het flexibel onderwijs meer studenten en andere doelgroepen zal aantrekken en binden aan de opleiding.

Op basis van de positieve ervaringen in het experiment leeruitkomsten vindt een structurele verankering van het flexibel onderwijs via leeruitkomsten plaats in de Wet op hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) dat met ingang van studiejaar 2022/ 2023 in werking treedt.